

УДК 336

І.Г. Химич, к.е.н., доц.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ЧИННИКІВ

I.G. Khymych, Ph.D, Assoc. Prof.

ECONOMIC ASSESSMENT OF SCIENTIFIC AND TECHNICAL FACTORS

Роль науково-технічних чинників є незаперечно важливою, адже, саме вони характеризують ступінь розвитку економіки країни на основі відображення її забезпеченості в науково-технічних винаходах, розробках, проектах тощо.

В загальному, до науково-технічних факторів відносять:

- пришвидшення темпів НТП;
- розвиток різноманітних можливостей щодо розробки та впровадження надсучасних видів продукції;
- збільшення асигнувань на НДДКР;
- чіткий державний контроль якості та безпеки продукції [2].

На основі даних Державної служби статистики України [1], проаналізовано зміни результатів показників, які відносяться до науково-технічних чинників. Дослідивши результати обсягу виконаних наукових та науково-технічних робіт за 2010-2014 роки видно, що представлена тенденція мала позитивну динаміку до 2013 року. Так, за 2010 р. обсяг робіт склав 9867,1 млн. грн., за 2011 р. – 10349,9 млн. грн. (4,89 %), за 2012 – 11252,7 млн. грн. (8,72 %), за 2013 р. – 11781,1 млн. грн. (4,70 %). Протягом 2014 р. дана динаміка відображає спад досліджуваного показника (10950,7 млн. грн.) на -7,05 %, в порівнянні із результатом за 2013 р. (11781,1 млн. грн.). Результати всіх складових в розрізі загального обсягу виконаних наукових та науково-технічних робіт мають спадний характер у 2014 р. порівняно з даними 2013 р. Так, сума фундаментальних досліджень скоротилася на -8,17 %; прикладні дослідження зменшилися на -8,51 %; здійснення розробок спало на -7,47 %; надані науково-технічні послуги скоротилися на -0,11 %. Тенденції зміни результатів інноваційної активності в країні протягом 2010-2014 років подано на рис. 1.

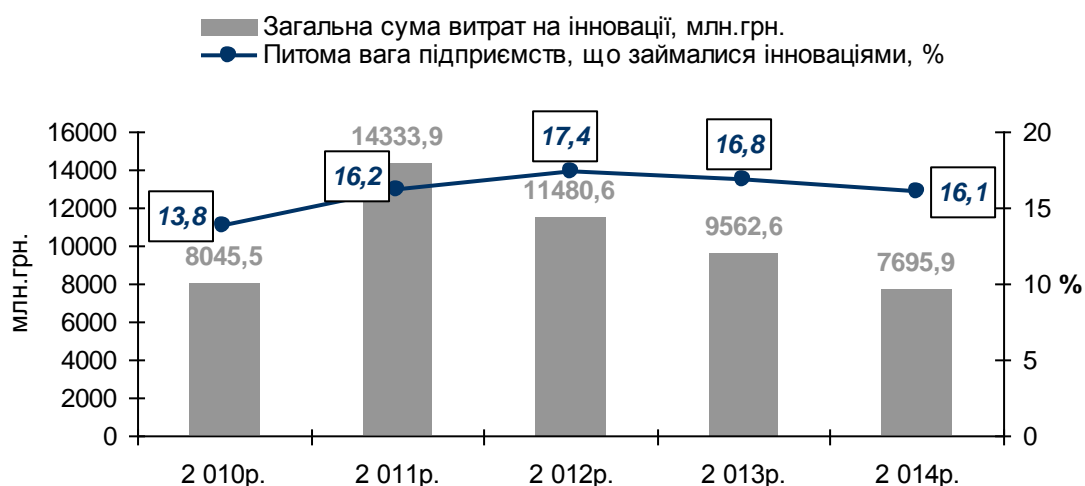

Рисунок 1. Динаміка інноваційної активності протягом 2010-2014 років в Україні

Примітка: сформовано на основі даних джерела [1]

З представленої тенденції зміни інноваційної активності протягом 2010-2014 років видно, що найбільша сума витрат, пов'язаних з інноваціями в Україні, була надана в 2011 р. (14333,9 млн. грн.). Дані витрати склали на 86,25 % більше, ніж сума витрат надана в 2014 р. (7695,9 млн. грн.). Починаючи з 2012 р. динаміка витрат на інновації набуває спадного характеру. Так, протягом 2012 р. дані витрати скоротилися на -19,91 % в порівнянні з даними 2011 р.; за 2013 р. – на -16,71 % порівняно з сумою 2012 р.; за 2014 р. – на -19,52 % у співставленні з результатом 2013 р. Тенденція результатів частки підприємств, що займалися інноваціями, набуває негативної тенденції спаду результатів починаючи від 2013 р. (-0,6 %). За 2014 р. питома вага підприємств, що здійснювали інновації складала всього 16,1 %, тобто є на -0,7 % менше, ніж частка за 2013 р. (16,8 %). Найбільша частка, задіяних в інноваційних процесах, підприємств була в 2012 р. (17,4 %); найменша – в 2010 р. (всього 13,8 %).

Для здійснення ефективної інноваційної діяльності підприємствами, суттєвим та найголовнішим аспектом виступає їх фінансування. Динаміка джерел фінансування інноваційної діяльності в розрізі за основними їх видами протягом 2010-2014 років в Україні [1] показала, що, починаючи від 2012 року, сума витрат, пов'язаних з фінансуванням інноваційної діяльності в країні має негативну тенденцію спаду.

Так, за 2012 р. сума витрат на фінансування інноваційної діяльності складала 11480,6 млн. грн., що є менше на -2853,3 млн. грн. (-19,91 %), ніж у 2011 р. (14333,9 млн. грн.). За 2013 р. сума витрат становила 9562,6 млн. грн., тобто на -1918,0 млн. грн. (-16,71 %) менше, ніж у 2012 р. Протягом 2014 р. витрати на фінансування інноваційної діяльності дорівнювали 7695,9 млн. грн., що є на -1866,7 млн. грн. (-19,52 %) менше в порівнянні з сумою 2013 р. Спадну динаміку протягом 2012-2014 років мають власні джерела фінансування інноваційної діяльності в країні. Так, протягом 2012 р. дана сума витрат складала 7335,9 млн. грн., тобто на -249,7 млн. грн. (-3,29 %) менше, ніж у 2011 р. (7585,6 млн. грн.). Протягом 2013 року власні джерела фінансування на інновації дорівнювали 6973,4 млн. грн., що є меншим в порівнянні з сумою 2012 р. на -362,5 млн. грн. (-4,94 %). У 2014 р. власні джерела фінансування становили 6540,3 млн. грн., тобто скоротилися на -433,1 млн. грн. (-6,21 %) порівняно з сумою витрат 2013 р. Протягом 2014 р. збільшилася сума фінансування інноваційної діяльності за рахунок державного бюджету (344,1 млн. грн.) на 319,4 млн. грн. (1293,12 %) у порівнянні з сумою за 2013 р. (24,7 млн. грн.). За 2013 р. витрати за рахунок державного бюджету зазнали суттєвого скорочення (-199,6 млн. грн. або -88,99 %), відносно суми витрат за 2012 р. (224,3 млн. грн.). Суттєве скорочення суми витрат фінансування за рахунок іноземних інвесторів (138,7 млн. грн.) проглядається в 2014 р. (-1114,5 млн. грн. або -88,93 %), порівняно з сумою аналогічних витрат 2013 р.

Для розвитку економіки та підтримки її стійкого фінансового стану необхідними є постійні «вливання» фінансових ресурсів в усі її галузі. Згідно статистичних даних [1], найбільша частка капітальних інвестицій надається у вигляді кредитів банків та інших позик. При чому, сума цього показника мала зростаючу тенденцію протягом 2010-2012 років: 22888,1; 36651,9 та 39724,7 млн. грн., відповідно. Протягом 2013-2014 років динаміка значень цього показника має спадний характер: 34734,7 млн. грн. (скорочення на -4990,0 млн. грн.) та 21739,3 млн. грн. (скорочення на -12955,4 млн. грн.), відповідно.

Література:

1. Державна служба статистики України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

2. Основні фактори мікросередовища функціонування фірми: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://marketing-helping.com/marketingova-sereda/19-osnovnie-faktori-makrosередovishha-funkczonuvannya-frmi.html>.